

Sygn. akt: I Ns 574/16

POSTANOWIENIE

WSTĘPNE

Dnia 22 września 2016 r.

Sąd Rejonowy w Nysie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: Sędzia Sądu Rejonowego Dobrawa Michałowska

Protokolant: st. protokolant sądowy Joanna Pilc-Syposz

po rozpoznaniu w dniu 22 września 2016 r. na rozprawie

sprawy z wniosku (...) S.A. w W. Oddział w Ś.

z udziałem A. D., (...) S.A w W.

o stwierdzenie nabycia służebności odpowiadającej służebności przesyłu przez zasiedzenie

postanawia:

uznać wniosek za usprawiedliwiony co do zasady.

Sygnatura akt I Ns 574/16

UZASADNIENIE

Strona wnioskująca (...) S.A. w W. przy udziale uczestników A. D. i (...), we wniosku z dnia 22 kwietnia 2016 roku domagał się stwierdzenia zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu należącej do uczestnika A. D. nieruchomości położonej w woj. (...), powiat (...), miejscowości G., obręb ewid. P., dla której Sąd Rejonowy w Nysie prowadzi księgę wieczystą (...), nr działek (...) na rzecz strony wnioskującej z dniem 12 grudnia 2006 roku, dla gazociągu relacji L. – N., odgałęzienie DN G. DN 80.

W uzasadnieniu wniosku strona wnioskująca podała, że przez nieruchomość stanowiącą własność uczestnika A. D. położoną w woj. (...), powiat (...), miejscowość G., obręb ewid. P., dla której Sąd Rejonowy w Nysie prowadzi księgę wieczystą (...), nr działek: 330/1, 339/1, 339/3 przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia stanowiący własność wnioskodawcy relacji L. – N., odgałęzienie DN G. DN 80. W okresie budowy gazociągu, którego fragment przebiega przez nieruchomość uczestnika (...), przy czym dokumentacja projektowa obejmowała odcinek K. G., odgałęzienie G.. Po kolejnych rozbudowach na dzień dzisiejszy nazwa całego segmentu gazociągu jest określana jako L. – N., fragment przebiegający przez działkę uczestnika – L. – N. – odgałęzienie DN G. DN 80. Strona wnioskująca domaga się zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu polegającej na prawie korzystania z wzmiankowanej działki w granicach pasa eksploatacyjnego o szerokości 2 metrów na każdą stronę osi przebiegu gazociągu polegającej na nieograniczonym dostępie do tego gazociągu i urządzeń w celu zapewnienia bezpiecznej ich eksploatacji, dokonywania przeglądów, konserwacji, kontroli, a także prac związanych z ich eksploatacją, remontami, rozbudową, modernizacją oraz połączeniem z innymi sieciami wszelkiego rodzaju z jednoczesnym wyłączeniem możliwości zabudowy budynkami, budowłami, stałymi składami lub magazynami w obrębie pasa eksploatacyjnego gazociągu określonego powyżej. W ocenie wnioskodawcy zasiedzenie służebności przesyłu nastąpiło z dniem 12 grudnia 2006 roku na rzecz uczestnika (...) S.A. w W. – ówczesnego właściciela urządzenia. Strona wnioskująca stała się właścicielem gazociągu przebiegającego przez nieruchomość uczestnika A. D. na podstawie umowy przeniesienia

własności z dnia 2 października 2009 roku, zawartej z (...) S.A. w W. (...). Dalej strona wnioskująca podała, że budowa gazociągu na działce uczestnika zakończyła się z końcem 1976 roku (...) Okręgowych Zakładów Gazownictwa, w skład którego wchodził Zakład (...) w O..

W odpowiedzi na wniosek uczestnik A. D. wniósł o jego oddalenie na podstawie art. 17 Karty Praw Podstawowych UE i błędnym postrzeganiu przez wnioskodawców, w aspekcie konstytucyjnej gwarantowanej ochrony własności, domniemanego przysługiwania wnioskodawcom prawa do korzystania z nieruchomości uczestnika nieodpłatnie.

Uzasadniając swoje stanowisko uczestnik podał, że przed tutejszym Sądem toczy się z jego wniosku postępowanie pod sygn. akt I Ns 418/16 o ustanowienie służebności przesyłu, które aktualnie pozostaje zawieszona. Dalej uczestnik nadmienił, że zasiedzenie służebności może nastąpić tylko wtedy, gdy posiadacz służebności korzystał z trwałego i widocznego urządzenia, a przy tym przez wymagany ustawą czas jako posiadacz samoistny. Uczestnik podniósł również, że strona wnioskująca nie wykazała, aby przedmiotowe urządzenia przesyłowe na jego działce zostały wybudowane legalnie co przemawia za istnieniem po jego stronie złej wiary. Dalej uczestnik powołał się na niekonstytucyjność zasiedzenia służebności gruntowej, gdyż nowostworzona konstrukcja służebności gruntowej na potrzeby urządzeń przesyłowych została zastosowana do stanów z przeszłości. W ocenie uczestnika termin zasiedzenia winien być zatem liczony od 3 sierpnia 2008 roku, ewentualnie od stycznia 2003 roku, kiedy ukształtowano orzecznictwo dotyczące możliwości zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu, to najkrótszy 20 – letni termin zasiedzenia nie upłynął. Uczestnik podkreślił także, że okres do 1 lutego 1989 roku nie może być wliczany do okresu zasiedzenia.

Strona uczestnicząca (...) S.A. z siedzibą w W. poparło wniosek strony wnioskującej wnioskując jednocześnie o stwierdzenie postulowanego zasiedzenia w dobrej wierze jej poprzedników prawnych z końcem dnia 12 grudnia 1986 roku na rzecz Skarbu Państwa po upływie 10 lat.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Strona wnioskująca (...) S.A. powstała 16 kwietnia 2004 roku. Dnia 18 września 2006 roku Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników dokonało przekształcenia ze spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w spółkę akcyjną. Aktualnie strona wnioskująca jako jednoosobowa spółka Skarbu Państwa prowadzi działalność jako publiczny operator gazociągów przesyłowych, zgodnie z ustawą prawo energetyczne oraz decyzją Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki z dnia 18 grudnia 2006 roku.

Dowód:

- wydruk z Centralnej Informacji KRS nr RP/264771/53/20160419124115, k. 17-22;
- odpis pełny z rejestru przedsiębiorców, k. 23-28.

Wnioskodawca jest aktualnym właścicielem całego segmentu gazociągu L. – N., którego rozgałęzienie DN G. DN 80 przebiega przez nieruchomość stanowiącą własność uczestnika postępowania A. D., położoną w województwie (...) powiecie (...), miejscowości G., obręb ewidencyjny P., dla której Sąd Rejonowy w Nysie prowadzi księgę wieczystą (...), nr działek: 330/1, 339/1, 339/3, na podstawie umowy zawartej w formie aktu notarialnego z 2 października 2009 roku z (...) S.A. z siedzibą w W. przed notariuszem P. B. w W. sporządzonym w Rep. A za nr (...).

Uczestnik A. D. jest właścicielem przedmiotowej nieruchomości od 8 lat, którą otrzymał w darowiźnie od swojej matki. Na omawianych działkach uczestnika A. D. ulokowane są widoczne urządzenia infrastruktury technicznej towarzyszące przebiegowi gazociągu w postaci słupka oznacznikowego, kolumny upustowej oraz słupka pomiarowego, a sam uczestnik miał świadomość ich istnienia w chwili uzyskania prawa własności.

Dowód:

- przesłuchanie strony – uczestnika A. D., k. 237;

- dokumentacja fotograficzna działki uczestnika A. D., k. 161-165.
- wydruk księgi wieczystej (...), k. 36-42;
- wypis z rejestru gruntów, k. 43;
- zaświadczenie z 20.04.2015 r. Burmistrza G. dotyczące miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działek nr (...),/ , 339/1, 339/3 w G. obręb P., k. 45;
- wypis i wyrys z planu miejscowego zagospodarowania przestrzennego, k. 46-57;
- akt notarialny z 02.10.2009 r. Rep. A(...)k. 58-67.

Przedmiotowy gazociąg został wybudowany, w tym w części przebiegającej przez przedmiotową nieruchomość uczestnika A. D., zgodnie z ówczesnie obowiązującym prawem (...) Okręgowych Zakładów Gazownictwa w Z. zgodnie z projektem technicznym z grudnia 1973 roku oraz wcześniejszej decyzji Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w G. nr 17/73 z 20 marca 1973 roku o zatwierdzeniu planu realizacyjnego – budowy gazociągu L. – G. – N., który to gazociąg w chwili obecnej jest określany jako L. – N..

Budowa przedmiotowego gazociągu zakończyła się w 1976 roku, w którym również rozpoczęto jego eksploatację po jego przyjęciu jako środek trwały na majątek. Przed podłączeniem sieci, po wybudowaniu, wykonano szereg prób ciśnieniowych oraz klasyfikację spoin gazociągu odpowiednio w dniach: 20.11.1976 r., 24.11.1976 r., 28.11.1976 r., 03.12.1976 r., 12.12.1976 r. Z dniem ostatniej próby ciśnieniowej gazociąg został zagazowany i przystąpiono do jego eksploatacji, która trwa do dnia dzisiejszego.

Pierwotny inwestor gazociągu Zakłady (...) powstały zarządzeniem nr 161 Ministra Górnictwa z dnia 1 stycznia 1951 roku. Następnie zarządzeniem nr 32 Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 15 czerwca 1971 roku zmieniono nazwę przedsiębiorstwa z Zakładów (...) na Górnośląskie Okręgowe Zakłady Gazownictwa.

Górnośląskie Okręgowe Zakłady Gazownictwa w Z. zostały połączone wraz z majątkiem w przedsiębiorstwo (...) w Z..

Górnośląskie Zakłady (...) prowadziły zakłady, z których jednym był Zakład (...) w O.. Górnośląskiego Zakłady (...) w Z. weszły w 1982 roku w skład przedsiębiorstwa państwowego (...) na mocy zarządzenia nr 56 Ministra Górnictwa i Energetyki z 1 sierpnia 1982 roku.

W dalszej kolejności, na podstawie aktu notarialnego z dnia 21 października 1996 roku przedsiębiorstwo państwowe (...) zostało przekształcone w spółkę akcyjną Skarbu Państwa podlegającą zarejestrowaniu w ówczesnym (...) pod nr (...) następnie w KRS.

Dowód:

- projekt techniczny gazociągu K. – G., k. 109-129;
- decyzja nr (...) prezydium powiatowej rady narodowej z 20.03.1973 r. o zatwierdzeniu planu realizacyjnego – budowy gazociągu L. – G. – N., k. 130;
- informacja o możliwości i warunkach realizacji podstawowych gazociągów przesyłowych w przebiegu przez teren województwa (...), k. 131-132;
- uzgodnienia dotyczące tras gazociągu z wojewódzką radą narodową, Zakładem (...) w N., Urzędem Telekomunikacyjnym, Wojewódzkim Zarządem Dróg Publicznych, Wojewódzkim Zarządem PGR, k. 133-144;
- wyciąg z kartoteki środka trwałego, k. 145;

- protokół odbioru izolacji antykorozyjnej, k. 146;
- protokół badań nr 128/2/76, k. 147-149;
- protokół badań nr 124/2/76, k. 150-159;
- protokoły prób szczelności, k. 157-160;
- pismo (...) Ośrodka (...) w B., k. 166;
- harmonogram prac eksploatacyjnych za lata 2003 – 2015, k. 174-188;
- zarządzenie nr 32 Ministra Górnictwa i Energetyki z 15.06.1971 r., k. 68-67;
- zarządzenie nr 68 Ministra Górnictwa i Energetyki z 31.12.1975 r., k. 70-73;
- zarządzenie nr 56 Ministra Górnictwa i Energetyki z 01.08.1982 r., k. 76-85;
- wypis aktu notarialnego z 21.10.1996 r., rep. A nr 18871/96, k. 86-93;
- postanowienie SR dla m.st. W. z 30.10.1996 r., k. 94-100;
- postanowienie SR dla m.st. W. z 29.12.1999 r., k. 101-102;
- postanowienie SR dla m.st. W. z 14.11.2011 r., k. 103-108.

Sąd zważył, co następuje:

Mając na uwadze charakter wydanego postanowienia jako postanowienia wstępnego należy w pierwszej kolejności, przed przejściem do szczegółowych rozważań, wyjaśnić szczególny walor tego rodzaju postanowienia.

Postanowienia wstępne nie kończąc całości danego postępowania rozstrzygają samodzielne zagadnienia sporne, które z kolei mają dla sprawy główne znaczenie prejudycjalne, bez odsyłania stron na drogę procesu. Tego rodzaju postanowienia ustawodawca przewidział wprost w przepisach art. 567 k.p.c. (kiedy sąd w sprawie o podział majątku wspólnego rozstrzyga o spornym ustaleniu nierównych udziałów w majątku wspólnym), art. 618 k.p.c. (kiedy sąd w sprawie o zniesienie współwłasności rozstrzyga spór o prawo żądania zniesienia współwłasności lub o prawo własności), czy wreszcie w przepisie art. 685 k.p.c. (kiedy sąd orzeka, m.in. w przedmiocie sporu o istnienie uprawnienia do żądania działu spadku).

Niezależnie od powyższego zwrócić należy uwagę, że w postępowaniu nieprocesowym dopuszczalne jest wydawanie postanowień wstępnych w takim pojęciu, w jakim funkcjonują w procesie wyroki wstępne, bowiem poprzez art. 13 § 2 k.p.c. znajduje zastosowanie przepis art. 318 § 1 k.p.c., ale pamiętać należy, że jedynie odpowiednio.

Zgodnie z art. 318 § 1 k.p.c., sąd, uznając roszczenie za usprawiedliwione w zasadzie, może wydać wyrok wstępny tylko co do samej zasady, a co do spornej wysokości żądania - zarządzić bądź dalszą rozprawę, bądź jej odroczenie, co w badanej sprawie oznacza, że dalsza część postępowania będzie dotyczyła ustalenia przebiegu i zasięgu służebności. W przedmiotowej sprawie strona wnioskująca domaga się stwierdzenia zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu, co popierała strona uczestnicząca (...) S.A. z siedzibą w W.. Tej okoliczności przeczył natomiast uczestnik A. D. będący właścicielem przedmiotowej nieruchomości (...), przez którą przebieg gazociąg strony wnioskującej. W związku z tym, w ocenie Sądu, zaszła możliwość i celowość wydania orzeczenia wstępnego „co do zasady” istnienia w niniejszej sprawie przesłanek do ustalenia zasiedzenia jednakże bez jednoczesnego stwierdzenia na czyją rzecz to zasiedzenie nastąpiło, z jaką datą oraz czy miało to miejsce w dobrej czy złej wierze.

W niniejszej sprawie gazociąg L. - N., a konkretnie jego rozgałęzienie DN G. DN 80 przebiega przez nieruchomości stanowiącą własność uczestnika postępowania A. D. położoną w miejscowości G., obręb ewidencyjny P., nr działek: 330/1, 339/1, 339/3. Budowę tego gazociągu zrealizowano na podstawie w skazanego wyżej projektu technicznego z grudnia 1973 roku oraz decyzji nr (...) Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w G. z dnia 20 marca 1973 roku. W dniu 12 grudnia 1976 r. gazociąg został podłączony do sieci i jest eksploatowany do dnia dzisiejszego. Gestorem tej sieci gazociągowej i posiadaczem były kolejno: Górnośląskie Okręgowe Zakłady Gazownictwa w Z., Górnośląskie Zakłady (...) w Z., przedsiębiorstwo państwowe (...) przekształcone później w spółkę akcyjną Skarbu Państwa, a ostatecznie wnioskodawca.

Stan przedmiotowego gazociągu był regularnie kontrolowany przez pracowników strony wnioskującej co potwierdza harmonogram prac eksploatacyjnych za lata 2003 – 2015. Na powierzchni gruntu przedmiotowych działek uczestnika A. D. w związku z przebiegiem gazociągu zainstalowane są stałe urządzenia świadczące o jego przebiegu w tym miejscu, co stanowi wyraźny znak, iż działka wnioskodawcy jest użytkowana przez inny podmiot. Co więcej, sam uczestnik postępowania A. D. zeznał w toku swojego przesłuchania, że miał świadomość istnienia tego gazociągu i towarzyszących mu instalacji naziemnych widocznych na załączonej do akt dokumentacji fotograficznej.

Stosownie do treści art. 292 k.c. służebność gruntowa może być nabyta przez zasiedzenie tylko w wypadku, gdy polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia. Przepisy o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie stosuje się odpowiednio. Bieg zasiedzenia rozpoczyna się od dnia przystąpienia przez samoistnego posiadacza służebności do jej wykonywania, tzn. do korzystania z urządzenia, o którym mowa w zdaniu pierwszym art. 292 k.c., w zakresie odpowiadającym treści służebności (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 1967 r., III CZP 12/67). Swoistą cechą tego posiadania jest to, że władztwo posiadacza sprowadza się do korzystania z nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności (art. 352 § 1 k.c.), a więc można je wykonywać sporadycznie, w miarę potrzeby. Jednakże musi mieć cechę stabilności – nie może być przypadkowe. Przeniesienie posiadania jest wystarczającym tytułem legitymującym posiadacza do wykonywania posiadania w granicach, w jakich nastąpiło przeniesienie. Stąd zarzut uczestnika A. D., iż nie doszło pomiędzy kolejnymi gestorami sieci do przeniesienia posiadania urządzeń przesyłowych musi zostać uznany za chybiony, bowiem gazociąg każdorazowo znajdował się w posiadaniu przedsiębiorstw przesyłowych. Nowe podmioty przejmowały w zarząd majątek swoich poprzedników prawnych (będący własnością Skarbu Państwa), jako ich następcy prawni.

W wyroku z dnia 31 maja 2006 roku, w sprawie IV CSK 149/2005, Sąd Najwyższy zwrócił uwagę na to, że posiadania prowadzącego do nabycia służebności gruntowej w drodze zasiedzenia nie należy utożsamiać z posiadaniem prowadzącym do nabycia przez zasiedzenie własności nieruchomości. Przy ocenie posiadania prowadzącego do zasiedzenia służebności gruntowej chodzi o faktyczne korzystanie z gruntu w takim zakresie i w taki sposób, w jaki czyniłaby to osoba, której przysługuje służebność. Zauważyć jednocześnie należy, że posiadanie służebności, jakie wykonywały przedsiębiorstwa przesyłowe, było specyficznym posiadaniem, które tym różni się od posiadania samoistnego, że w przeciwieństwie do niego jest posiadaniem prawa, a nie rzeczy. Same urządzenia przesyłowe stanowiły własność Skarbu Państwa.

Przesłanką zasiedzenia służebności gruntowej jest istnienie trwałego i widocznego urządzenia umożliwiającego wykonywanie służebności danego rodzaju. W rozpoznawanej sprawie urządzenie to zostało wykonane przez posiadacza służebności, co stanowiło w ocenie Sądu, posadowienie na działkach wnioskodawcy infrastruktury technicznej towarzyszącej przebiegowi gazociągu w postaci słupka oznacznikowego, kolumny upustowej oraz słupka pomiarowego, czego uczestnik A. D. ale także wcześniej jego matka, od której w drodze darowizny tę nieruchomość otrzymał mieli świadomość tego, że pod gruntem znajduje się urządzenie przesyłowe w postaci gazociągu. Nie sposób bowiem sobie wyobrazić, że nie tyle co uczestnik A. D., ale wcześniej jego matka nie miała świadomości umieszczenia na jej działce gazociągu, która to inwestycja, zwłaszcza w małych miejscowościach, nawet w 1973 roku, nie mogła przejść bez echa. Dalej należy wyjaśnić, że samo pojęcie „urządzenie” oznacza „wynik celowego działania ludzkiego, uzewnętrzniony w trwałej postaci widocznych przedmiotów czy urządzeń wymagających do swego powstania pracy ludzkiej” (orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 1959 r., 1 CR 516/59). Trwałość gazociągu wynika z

samej jego natury, natomiast przez widoczność urządzenia – w przypadku urządzeń przesyłowych, które znajdują się pod powierzchnią ziemi – należy rozumieć także świadomość wybudowania urządzenia przesyłowego, fizyczną możliwość stwierdzenia jego obecności oraz możliwość zapoznania się z mapami dokumentującymi jego przebieg. W stanie faktycznym konkretnej sprawy pozwoli to na nabycie służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lipca 2012 r., II CSK 752/2011). Podobnie orzekł Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 6 lipca 2011 roku (I CSK 157/2011): „Dla nabycia przez zasiedzenie służebności przesyłu (art. 292 k.c. w zw. z art. 305¹ k.c.) nie jest niezbędne, by widoczne elementy trwałego urządzenia, będącego przedmiotem korzystania przez przedsiębiorcę przesyłowego, znajdowały się na nieruchomości, którą obciążać ma ta służebność”. W postanowieniu z dnia 28 marca 2012 roku (V CSK 181/2011) Sąd Najwyższy wyraźnie wskazał, że jeśli urządzenie nie jest widoczne w sensie ścisłym na nieruchomości obciążonej, to jego widoczność można wywodzić, po pierwsze, z faktu posadowienia widocznych elementów urządzenia na sąsiednich nieruchomościach, których położenie i konfiguracja mogą sugerować zlokalizowanie urządzeń także na nieruchomości obciążonej, oraz, po drugie, z treści mapy zasadniczej dołączonej do księgi wieczystej. Zwraca uwagę zwłaszcza odwołanie się do treści mapy i ewentualnie innych dokumentów jako dowodów „widoczności urządzenia”, rozumianej jako wiedza o jego istnieniu i przebiegu. Jednocześnie zaznaczyć należy, że w braku jakiegokolwiek śladu urządzeń lub wykazanej wiedzy właściciela o jego istnieniu nie może dojść do zasiedzenia służebności. W niniejszej sprawie, jak już wyżej wskazano, wiedza co do posadowienia na rzeczonyj nieruchomości uczestnika A. D. – nie tylko w odniesieniu do niego samego ale także jego matki – nie budzi wątpliwości. Przy urządzeniach podziemnych widoczności urządzeń nie należy rozumieć w sposób potoczny. Dlatego też widoczność słupków znacznikowych ma znaczenie drugorzędne. Kluczowym faktem jest istnienie po stronie właściciela nieruchomości świadomości posadowienia gazociągu na jego działce. Zdaniem tutejszego Sądu jawność urządzenia przesyłowego należy utożsamiać wyłącznie ze świadomością A. D. i jego matki o przebiegu gazociągu. Dodatkowo trzeba zauważyć, że trasa gazociągu zaznaczona była także na różnego rodzaju mapach, do których uczestnik jak i jego matka mieli dostęp.

Korzystanie posiadacza służebności ograniczyło się do korzystania z gazociągu umieszczonego w gruncie. Posiadanie służebności gruntowej o treści służebności przesyłu zaistnieje już w razie samego posadowienia urządzeń przesyłowych, nawet gdyby nie były konieczne inne ingerencje we własność nieruchomości (np. wejścia w celu konserwacji). Posiadaniem będzie więc trwale (rozciągnięte w czasie) umieszczenie urządzeń w przestrzeni nieruchomości i rozpoczęcie ich eksploatacji (przesyłania mediów). Posiadanie nie musi oznaczać ciągłości oddziaływań innego typu na nieruchomość obciążaną (np. oględzin, usuwania awarii, konserwacji, remontów itp.). W uchwale z dnia 7 października 2008 roku (III CZP 89/2008), Sąd Najwyższy rozstrzygnął, że przed ustawowym uregulowaniem służebności przesyłu (a więc do 2008 roku) dopuszczalne było nabycie w drodze zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu na rzecz przedsiębiorstwa. Stanowisko to podzielił Sąd Najwyższy także w postanowieniu z dnia 17 grudnia 2008 roku (I CSK 171/2008), w którym przyjął, że objęcie przez przedsiębiorstwo państwowe cudzej nieruchomości w posiadanie na podstawie art. 35 ust. 1 ustawy z 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości (tekst jedn. Dz.U. z 1974 r. Nr 10, poz. 64 ze zm.; uchylona) w celu budowy urządzeń przesyłowych uzasadnia przyjęcie dobrej wiary tego przedsiębiorstwa jako posiadacza służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu (art. 292 w zw. z art. 172 § 1 k.c.). W tym samym orzeczeniu Sąd Najwyższy stwierdził również, że nie ma żadnych podstaw do przyjęcia, iż posiadanie służebności przesyłowej przez przedsiębiorstwo państwowe przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej kodeks cywilny z 1989 roku nie było posiadaniem w rozumieniu art. 352 § 1 k.c. i nie mogło prowadzić do zasiedzenia. W uchwale z dnia 7 października 2008 r. (III CZP 89/08, Biul. SN 2008, nr 10, s. 7; Lex nr 458125) SN wskazał, że "przed ustawowym uregulowaniem służebności przesyłu (art. 305¹ - 305⁴ k.c.) dopuszczalne było nabycie w drodze zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu w ruchu przedsiębiorstwa". Nie ma przy tym potrzeby oznaczania nieruchomości władnącej. Skoro powołana ustawa nie zawiera przepisów przejściowych, między innymi w zakresie zasiedzenia służebności przesyłu, należy przyjąć, że jeżeli termin prowadzący do zasiedzenia służebności upłynął przed dniem 3 sierpnia 2008 r. (to jest przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 30 maja 2008 r.), to sąd stwierdzi nabycie służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu, jeżeli zaś po tej dacie - sąd stwierdzi zasiedzenie służebności przesyłu.

Dla oceny dobrej lub złej wiary posiadacza służebności znaczenie ma nie jego wiedza, kto jest właścicielem obciążonej nieruchomości, ale jego przekonanie co do tego, czy przysługuje mu wykonywane prawo w chwili przystąpienia do jego wykonywania. Z uwagi na to, iż strona wnioskująca nie przedstawiła decyzji, mocą której przedsiębiorstwo przesyłowe uzyskałoby tytuł prawny do nieruchomości uczestnika A. D. czy chociażby do korzystania z niej w odpowiednim zakresie, należało przyjąć złą wiarę po stronie posiadacza służebności.

Poczyniwszy ustalenia na temat złej wiary posiadacza służebności oraz tego w którym momencie rozpoczął się bieg zasiedzenia, należy przejść do kwestii długości okresu zasiedzenia. W chwili kiedy rozpoczął swój bieg termin zasiedzenia, przepisy kodeksu cywilnego (art. 172 k.c. w pierwotnym brzmieniu) przewidywały 10- letni termin zasiedzenia dla posiadania w dobrej wierze i 20 - letni termin zasiedzenie dla posiadania w złej wierze. Dopiero ustawą z dnia 28 lipca 1990 roku o zmianie ustawy – Kodeks cywilny (Dz. U. z 1990 r. Nr 55, poz. 321) wprowadzono termin 20 - letni i termin 30 - letni. Przyjmując więc złą wiarę posiadacza stwierdzić należy, że od momentu rozpoczęcia biegu zasiedzenia – 12 grudnia 1976 roku, na gruncie obowiązujących ówczesnie przepisów musiałyby upłynąć co najmniej 20 lat, a więc zasiedzenie nastąpiłoby z końcem dnia 12 grudnia 1996 roku. W związku z tym, iż w 1990 roku doszło do wydłużenia terminów zasiedzenia, a zgodnie z przepisami ustawy zmieniającej, do terminów zasiedzenia, które nie zakończyły się przed wejściem w życie tej noweli – zastosowanie znajduje aktualny 30 - letni termin zasiedzenia w złej wierze. W związku z tym termin zasiedzenia nieruchomości uczestnika A. D. mógł zakończyć się najwcześniej z końcem dnia 12 grudnia 2006 roku, kiedy to posiadaczem tej służebności było (...) S.A.

Jak już wyżej wskazano posiadanie służebności przez poprzedników prawnych strony wnioskującej było posiadaniem w złej wierze, co oznaczało konieczność przyjęcia 30 - letniego okresu zasiedzenia. Posiadaczem służebności do 1 lutego 1989 r. (tj. zmiany stanu prawnego) był Skarb Państwa, a nie przedsiębiorstwa państwowe - poprzednicy prawni wnioskodawcy. Decydujące znaczenie miała tu zasada jednolitej własności państwowej wynikająca z art. 128 k.c., która obowiązywała właśnie do tej daty (Dz. U. z 1989 r. nr 3, poz. 11). Z zasady tej wynika to, że korzystanie z nieruchomości oraz służebności gruntowych przez przedsiębiorstwa państwowe, będące poprzednikami prawnymi wnioskodawcy, następowało zawsze na rzecz Skarbu Państwa. Posiadaczami służebności w rozumieniu art. 292 k.c. poprzednicy prawni wnioskodawcy mogli być dopiero po dniu 1 lutego 1989 r. Doliczenie okresu posiadania służebności występującego przed dniem 1 lutego 1989 r. wymagało zatem wykazania po tej dacie tego, że posiadanie służebności gruntowej ze Skarbu Państwa przeszło na poprzednika prawnego wnioskodawcy w sposób przewidziany w art. 348-351 k.c (zob. wyrok SN z 20.09.2013 r., III CSK 10/13). Taki dowód w ocenie Sądu stanowią natomiast zarządzenie nr 56 Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 1 sierpnia 1982 roku o włączeniu Górnośląskiego Zakładu (...) w Z. w skład przedsiębiorstwa państwowego (...) przekształconego następnie w spółkę akcyjną Skarbu Państwa na mocy aktu notarialnego z dnia 21 października 1996 roku. To właśnie (...) S.A. w drodze umowy z dnia 2 października 2009 roku – będące niewątpliwie bezpośrednim posiadaczem omawianej służebności po Skarbie Państwa - przekazało posiadanie przedmiotowego gazociągu przebiegającego przez działki uczestnika A. D. na rzecz strony wnioskującej (...) S.A. w W.. Oznacza to, iż wprost, co już wyżej wskazano, że aktualnie upłynął 30 - letni okres posiadania służebności przewidziany w art. 17 k.c. i tym samym wniosek strony wnioskującej należało uznać za zasadny co do zasady. W dalszym toku postępowania Sąd ustalił natomiast szczegółowy zakres tej służebności.

W świetle powyższych konstatacji za nietrafne należało uznać zarzuty uczestnika A. D. dotyczące braku charakteru samoistnego posiadania służebności po stronie wnioskującej, a wcześniej po stronie (...) jako bezpośredniego następcy przedsiębiorstw państwowych i Skarbu Państwa. W sposób chybiony uczestnik ten powołuje się także na naruszenie art. 17 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej i Konstytucji RP poprzez zastosowanie prawa wstecz powodujące ograniczenie jego prawa własności. Orzecznictwo w tym zakresie jest bowiem mocno ugruntowane w obowiązującym porządku prawnym i poza sporem pozostaje fakt, że korzystanie przez przedsiębiorstwo przesyłowe z nieruchomości w sposób odpowiadający treści służebności gruntowej prowadzi do zasiedzenia tej służebności.